

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite: 10.10.2022 Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035)

LAUSUNTOPYYNTÖ LUONNOKSESTA KANSALLISEKSI METSÄSTRATEGIAKSI (KMS2035)

Keski-Suomen ELY-keskus on tutustunut Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035) esitettyyn luonnokseen ja antaa luonnoksesta seuraavan lausunnon.

Yleiset kommentit

Kansallisen metsästrategian luonnoksessa on yleisellä tasolla tunnistettu metsien laaja-alainen merkitys Suomen kansantaloudelle, elinkeinoelämälle, yksityistalouksien tulonmuodostukselle, kansalaisten hyvinvointitekijänä sekä tärkeänä osana suomalaista luonnonympäristöä ja mm. ilmastomuutokseen sopeutumisessa tai ilmastomuutoksen hillinnässä. Strategian visio – Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille ja siihen liittyvät vastuullisuuden ja kestävyuden teemat muodostavat hyvän lähtökohdan strategialle.

Metsäalueisiin kohdistuu monia erilaisia yhteiskunnallisia, taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristön tilaan liittyviä tavoitteita, jotka strategialuonnoksessa on tuotu esiin kattavasti. Metsiin liittyvät toimintaympäristön muutostekijät on huomioitu monipuolisesti.

Metsäsektorilla on edelleen suuri merkitys Suomen kansantaloudelle, ulkomaankaupan vaihtotaseelle ja sitä kautta hyvinvointiyhteiskunnan palvelujen ylläpitämiselle. Toisaalta metsäluonnolla on myös oma itseisarvonsa ja merkittävät ekologiset ja ilmastokysymyksiin liittyvät arvot. Näiden arvojen suojelun vaihtoehtoiskustannusta ja kansantaloudellista vaikutusta suhteessa metsävarojen taloudelliseen hyödyntämiseen strategialuonnoksessa ei ole arvioitu.

Luvussa 1.2 todetaan, että lisääntyneet hakkuut ja metsien puuston kasvun aleneminen on pienentänyt Suomen metsien nettohiilinielua. Strategiaassa tulee selkeästi osoittaa metsien osalta tarvittavat keinot, joilla osaltaan turvataan Suomen hiilineutraaliustavoitteen toteutuminen vuoteen 2035 mennessä. Luonnoksen luvussa 4.2 Kärkihankkeet tähän on tosin pyrittykin vastaamaan esittelemällä toimenpiteitä, joilla hiilineutraaliustavoitetta pyritään edistämään kannattavasti ja kestävästi.

Metsätalouden ekologisen kestävyden osalta tulisi metsästrategiassa tarjota keinoja, jotka osaltaan mahdollistaisivat luonnon monimuotoisuuden heikentymisen pysäyttämisen vuoteen 2030 mennessä. Tältä osin strategialuonnoksessa esitettyä keinovalikoimaa ei voi kaikin osin pitää riittävänä.

Tavoitteiden yhteensovittamisessa ja metsien käyttöön kohdistuvia yhteiskunnallisia ohjaustoimenpiteitä suunniteltaessa ja niistä päätettäessä on otettava huomioon suomalaisen metsänomistuksen rakenne. Metsäomaisuus ja sen käytön ohjaus saatetaan mm. Suomen laajojen jokamiehenoikeuksien ansiosta kokea yhteiseksi omaisuudeksi, mutta strategiaa laadittaessa täytyy muistaa, että suurin osa Suomen metsämaasta on yksityisten henkilöiden omistuksessa.

Metsäomaisuuteen liittyy siten vahvasti yksityisen omaisuuden suojan ja monitavoitteisuudesta huolimatta edelleen painavana taloudellisen intressin näkökulma. Toki myös yksityiseen metsäomaisuuteen liittyy taloudellisen hyödyntämisen lisäksi monia muita tavoitteita, mutta joka tapauksessa valtion ja muiden julkisten yhteisöjen metsänomistukselle ei-taloudellisten tavoitteiden ja niihin liittyvien toimenpiteiden asettaminen on selkeämmin yhteiskunnallisesti päätettävissä kuin yksityismetsiin kohdistuvat toimenpiteet. Tämä ero pitäisi tuoda strategiassa selvemmin esiin.

Strategisten päämäärien perusteella tavoitteisiin tosin pyritäänkin ensisijaisesti erilaisten kannusteiden ja vapaaehtoisuuteen perustuvien kompensatioiden keinoilla eikä yksityisomaisuuteen liittyvillä rajoitteilla, kielloilla tai muilla pakkokeinoilla. Tämä on vallitsevan yksityismetsänomistuksen näkökulmasta hyvä ja kestävä lähtökohta toimenpiteille, joilla pyritään monimuotoisten, myös ei-taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseen.

Yksityiskohtaisia kommentteja metsästrategian luonnoksesta

2.2.1 Kansainväliset politiikat

”Metsiin liittyvissä EU-politiikkatoimissa ovat korostuneet luonnon monimuotoisuuteen ja metsien hiilensidontaan liittyvät tavoitteet. Sen sijaan puun tuotantoon ja metsien monipuoliseen käyttöön liittyvät taloudelliset tavoitteet ja näiden vaikutuksen esimerkiksi maaseudun elinvoimaisuuteen, yrittäjyyteen ja huoltovarmuuteen ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Havaittavissa on myös siirtymä vapaaehtoisista toimista kohti yksityiskohtaista lakitasoista sääntelyä.”

Kansallisessa strategiassa tulee huomioida nämä puutteet, koska metsäsektorilla on suuri merkitys Suomen kansantaloudessa. Hyvinvointivaltion ylläpitämisessä metsäsektorin työllistyvyys ja vientitulot ovat tärkeitä.

Taloudelliset tavoitteet vaikuttavat suoraan myös maaseudun elinvoimaisuuteen ja mahdollisuuteen rakentaa toimeentuloa kaupunkialueiden ulkopuolella. Metsätalouden kantorahatulot ovat monille suomalaisille yksityismetsänomistajille tärkeä osa toimeentuloa. Puuvarannon taloudellinen hyödyntäminen on tärkeä osa esimerkiksi suomalaista maatilataloutta ja

14.11.2022

maaseutuelinkeinoja, mikä tukee välillisesti siten myös suomalaista ruoantuotantoa sekä maaseudun työllisyyttä ja palvelujen ylläpitoa.

Vapaaehtoisuus ja yhteiskunnan taloudelliset kompensatiojärjestelmät eitaloudellisten tavoitteiden edistämiseksi on lakitasoista sääntelyä kestävämpi tie suomalaisen metsäomaisuuden hoidon näkökulmasta.

2.2.4 Metsäteollisuus

Metsäteollisuuden investointisuunnitelmat ennakoivat kasvua raakapuun kysynnälle, mutta puun saatavuus saattaa rajoittaa investointeja. Investointien myötä uusiutuvan puuraaka-aineen monipuolisemmalla hyödyntämisellä kyetään todennäköisesti korvaamaan monia tuotteita, jotka vielä nykyisin perustuvat uusiutumattomista luonnonvaroista saatavien raaka-ainesten käyttämiseen.

Tehokas metsänhoito ja kasvatushakkuut ovat tärkeitä myös energiaomavaraisuuden varmistamiseksi. Kansantalouden yhteiskunnan hyvinvoinnin näkökulmasta puun saatavuus kotimaasta on turvattava, jotta investoinnit saadaan tehtyä ja huoltovarmuustavoitteet täytettyä.

2.2.7 Metsänomistus

"Etelä- ja Keski-Suomessa yksityiset henkilöt omistavat noin ¾ metsistä."

Metsäomaisuuteen liittyvän omaisuudensuojan kunnioittaminen tulee toteutua samalla tavoin kuin muissakin omaisuuslajeissa.

3.1. Visio

"Metsästrategia on kasvustrategia, jossa hyvinvointi viittaa vaurauteen, hyvään elämänlaatuun ja terveyteen. Hyvinvointitalous luo kestävästä hyvinvointia ja talouskasvua samanaikaisesti. Hyvinvointitaloudessa ihmisen hyvinvointi nousee päätöksenteon ytimeen. --- Hyvinvointitalous koostuu materiaalisista tekijöistä sekä elämänlaatuun liittyvistä tekijöistä."

Hyvinvoinnissa tulee huomioida paitsi yhteiskunnan hyvinvointi, myös yksilön hyvinvointi. Yhteiset metsämme ajattelu laajoine jokamiehen oikeuksineen ei tarkoita sitä, että kaikilla on yhtä vahva oikeus yksityismetsiä koskevassa päätöksenteossa.

4.2.2 Elonkirjoja talousmetsissä

Ekologisen kestävyuden keskeisiä mittareita ovat metsiä elinympäristönään käyttävien lajien ja metsäluontotyyppien tilanne. Molempien osalta viimeisimmät uhanalaistarkastelut nostavat esiin ongelmia.

Elonkirjoja talousmetsissä -kärkihankeluonnoksessa esitellään monia talousmetsien käyttöön liittyviä toimenpiteitä, joilla kehitetään luontoarvoihin pohjautuvia kustannustehokkaita keinoja metsien monimuotoisuuskehityksen kääntämiseksi elpymisuralle. Puhtaasti ekologisen kestävyuden näkökulmasta esitettyä keinovalikoimaa ei kuitenkaan voi kaikin osin pitää

14.11.2022

KEHA/12992/2022

riittävänä luonnon monimuotoisuuden heikentymisen pysäyttämiseksi vuoteen 2030 mennessä.

Maaseutuyksikön päällikkö

Pertti Ruuska

Allekirjoittaneen lisäksi lausunnon valmisteluun ja kommentointiin ovat osallistuneet Keski-Suomen ELY-keskuksen Elinkeino, työvoima ja osaaminen -vastuualueelta johtava asiantuntija Päivi Hamarus, maaseutuasiantuntija Tiia Rantanen sekä Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta Luonnonvarayksikön päällikkö Johanna Viljanen.